

NAISTÖÖLINE

JA

NAISKOLHOOSNIK

№ 1 (68)
JAANUAR
1 9 3 5

SISUKORD

	Lhk.
1. Lenini töö kindla jätkaja, suure juhi Stalini juhtimisel edasi uutele võitudele	1
2. <i>Julie Siner.</i> — Leninita — Lenini lipu all	3
3. 9. (22.) jaanuar 1905. aastal	3
4. <i>Julie Siner.</i> — Mälestus 1905. aastast	4
5. Alatud äraandjad ja Oktoobrirevolutsiooni väejooksikud . .	6
6. <i>Pauline Juhkum.</i> — Minu elulugu	8
7. Leningradi oblasti IV kongressi delegaadid räägivad (Madi, Sander)	11
8. <i>E. Oonel.</i> — Leningradi eesti lastemaja	12
9. Kuidas vasikaid haiguste eest hoida	13
10. Kasulikke näpunäiteid	16
11. Moed	

Nr 1
(68)

NAISTÖÖLINE JA NAISKOLHOOSNIK

JAANUAR
1935

Valitsuse teadaanne

25. jaanuaril kell 14.30 min. suri südame skleroosi NSV Liidu rahvakomissaride nõukogu ja töö- ning kaitsenõukogu esimehe asetäitja, Nõukogulise kontrolli komisjoni esimees, ÜK(e)P Keskkomitee Poliitbüroo liige, seltsimees **Valerian Vladimirovitsh**

KUIBÕSCHEV

Lenini töö kindla jätkaja, suure juhi Stalini juhtimisel edasi uutele võitudele!

Üksteistkümmend aastat tagasi, 21. jaanuaril 1924. a. kaotasime meie, kaotas kogu maailma töörahvas oma unustamatu surematu geniaalse juhi sm. Lenini. Kurb, raske kaotusevalu valdas valusalt kogu töörahva südameid. Ainukeseks troostiks neil leinapäevil oli teadmine ja kindel tahe jätkata tööd ja teostada meie suure juhi Lenini õpetust.

Üksteistkümmend aastat, mis möödunud

suure juhi surmast, on tõesti olnud tema õpetuse teostamise ja võidukäigu aastateks. Lenin on surnud, kuid igalpool ja igal alal tunneme meie ikka Leninit. *Lenin elab miljonite seas.*

Ta õpetus on tiivustanud meid, on jõuallikaks olnud kõigi raskuste äravõitmises. Tänapäev on NSV Liidus sotsialism võitnud kindlalt ja jäädavalt. Kapitalistlikudel maadel kasvab järjekindlalt prole-

taarse revolutsiooni jõud ja selle revolutsiooni eeldused.

Meie maa tuli VII üleliidulisele nõukogude kongressile kõige suuremate saavutustega. Meil on põhjus rõõmustada, hõisata — meie teostame Lenini õpetust, mida ta meile pärandas. Meie ei ole asjata võidelnud. Mitte asjata ei olnud meie kangelaslik töö ja võitlus esimese ja teise viis-aastaku eest! Nõukogude Liidu tööstus on oma toodangu poolest 1934. a. andmete järgi võitnud teise koha maailmas ja esimese koha Euroopas. Traktoriehtusega oleme meie esimesel kohal kogu maailmas. Oleme kahekordseks ületanud selle traktorite hulga, millest omal ajal rääkis Lenin.

Lenini geniaalse kooperatiivi plaani, kus ta teed näitas, kuidas ette valmistada ja üle viia üksiktalupidajaid kollektiivsele majapidamisele, oleme meie ka hiilgavalt teostanud.

Kolm neljandikku kogu talurahvast on ühinenud kolhoosidesse. Kulak — see viimane kapitalismi tugi — on purustatud ja kolhoosid on, eriti viimasel aastal, määratult tugevnenud nii organisatsiooniliselt kui ka majanduslikult.

Need võidud on kogu meie suure Liidu rahvuste võidud, sest pole ühtegi nurka, ühtegi oblastit ega rahvusvabariiki, kus ei oleks sotsialismi ehitusetöö suuri edusamme. Seda kõik oleme kätte saanud Lenini rahvuspoliitika õige teostamisega.

Hoopis teist pilti näeme kapitalistlikudes riikides. Imperialism rõhub rahvusi, fashism õhutab vihavaenu üksikute rahvuste seas.

Sel ajal, kui meie majandus hiilgavalt kasvab, pole mitte ükski kapitalistlik riik suutnud viimasel aastatel enda tööstust ja majandust tõsta 1929. a. tasapinnani. Kodanlus läheb üle avalikule kodanliku klassi diktatuurile — fashismile, et parem oleks maha suruda tööliste revolutsioonilist liikumist, et suurendada tööliklassi kurnamist. Kodanlus, et pääseda majanduslikust kriisist, valmistab end ette uuele verisele sõjale.

Eeskätt on ta püüdnud meid hävitada. Sest meie olemasolu, meie kasv — kõik see kuulutab kodanlisele ilmale kadu. Kapitalistlike maade töölised, kellele meie teed näitame, on ikka enam ja enam veendunud, et kriisi viletsusest ja kapitali survest päästab neid ainult Lenini näidatud tee — NSV Liidu tee.

Meie maa muutub iga päevaga ikka vägevamaks. Kõik kapitalistlikud maad on viimasel ajal sunnitud meie vägevust tun-

nistama. Ainult meie maal on majanduse suur tõus ja õitseajajärk, meil keeb elu. Sünnivad uued inimesed, teadlikud sotsialismi ehitajad. Naine, kes aastasadade jooksul ajaloos on olnud mahajäänud, kellele kodanline ilm on alati suhtunud kui alamale, võrreldes meesterahvaga, olevusele, on tänapäev ainult NSV Liidus täieõiguslik kodanik.

Lenini soov, et iga köögitüdruk peab riiki juhataja oskama, teostub. Meil on naine juba suur jõud tööstuses, põllumajanduses ning riigiasutustes ja nõukogudes. Viimased nõukogude valimised on selle väite tõenduseks.

Meie kasvame järjekindlalt. Meid viib edasi ikka uutele võitudele leninlik partei ja meie surematu Lenini geniaalne õpilane, meie juht suur kõikumatu Stalin. Vaenlane tunneb seda, vaenlane püüab kõik teha, et saaks veel kuidagi meie kasvu kinni hoida, meie hiiglavõitlusi takistada, meie ridu lõhkuda... Rahvusvahelise kontr-revolutsiooni käsi juhtis neetud äraandjaid, kes tapsid meie partei ühe parema, kallima poja — meie juhi sm. Kirovi. Kuid klassivaenlane eksis — see akt ei toonud me ridadesse segadust — ta liitis meie ridu veel kindlamini meie partei ja tema raudse juhi suure Stalini ümber.

Lenin õpetas, et igasugune parteivastane võitlus viib kontrevolutsioonile, seda Lenini õpetust tõendas kõige selgemalt sm. Kirovi tapmine ja endiste sinovjevlaste — trotskistide — parteivastaste grupi muutumine fashistlikuks, terroristlikuks jõuks. Leninil oli tuhat korda õigus, kui ta nõudis halastamata võitlust igasuguste partei vaenlaste gruppide ja grupikeste vastu. See Lenini õpetus nõuab meilt eeskätt äärmist valvelolekut ja halastamata võitlust igasuguste parteivastaste kallakutega ja gruppidega.

Igaüks meist peab ka teadma, et sotsialismi praktilise ehituse hiiglavõidud pühivad teelt vanailma prahi, vanailma nurgatuged mõrtsukad, nende ideelised ja organisatsioonilised õhutajad. Sellepärast iga teadlik töörahva liige teeb kõik, et tõsta oma tööd, töö omadust ja klassilist valvelolekut, mis on aluseks meie edaspidisteks uuteks võitudeks.

Nende võitudega jäädvustame kõige paremini meie unustamata geniaalse juhi seltsimees Lenini mälestust.

Veel kindlamini koondame oma ridu partei ümber! Lenini töö kindla jätkaja, suure juhi Stalini juhtimisel edasi uutele võitudele!

Leninita — Lenini lipu all

Mäletan näärikuu karmimat külma,
mäletan õhtut nii rõhuvat kurba.
Valjusti tuul puhus lehvivaid lippe,
keerutes lund kandis hangede rüppe.

Vabriku, tehase vilede kaja
sõnumeid kurbi viis igasse majja:
— Surnud on Lenin — suur tööliste juht!..
Kas meid nüüd ähvardab häda ja oht?!

Kostis nii ohkeid küll hommikus, õhtus,
põhjas ja lõunas Nõukogude Liidus.
Meelehärm ränk valdas sõprade ringi,
tungivalt valgusid pisarad silmi...

Rõõmu kuid tundis sest vaenlaste kari —
mürgiselt naersid nad — hea, et suri!
Nüüd on küll kindel, et võidu me saame. —
Seadised kokku siis kavalaid plaane.

Möödunud kiiresti aastaid jü palju,
kaasa toond raskusi, võitlusi valjuid.
Võitjana omastab töörahvas teadust,
ehitab, uut loob, ei karda ta raskust.

Kindlasti teed näitav Lenini partei
võidule tööväe viis. Purusta' ei või
täna meid vihaseim vaenlase vägi, —
valmis me alati, tulgu või äkki.

Vabriku; tehase vilede kaja
sõnumeid võidust viib igasse majja.
Seal, kus mets magas põlises unes,
tekivad linnad ja tehased üles.

Hommikus, õhtus, põhjas ja lõunas
korduvad hüüded Nõukogude Liidus:
— Eest ära, kihvtiste madude sugu!
Maha teid tallame, — uut loome ajalugu.

Julie Siner.

9. (22.) jaanuar 1905. aastal

30 aastat tagasi 22. jaanuaril (vana stiili järele 9. jaanuaril) tsaarivalitsuse sõjaväed lasksid uulitsatel maha Peterburi relvastamata töölistehulki, kes tulid linna igast kandist Talvepalee ette tsaari juurde palvega.

Mahalaskmisele vastasid töölisel hiiglastreigilikumisega, mis haaras terve Venemaa oma alla. See liikumine võttis kõige pinevama kuju Moskvas detsembri sõjariistus ülestõus.

Sellepärast nimetas Lenin 9. jaanuari „Venemaa revolutsiooni alguseks“.

Jaanuariülestõusu lähemaks põhjuseks oli 4 töölise vallandamine Putilovi tehases. Need töölised olid „vabriku-tehase tööliste koosoleku“ liikmed, mille juhatajaks oli politsei departemangu salaagent papp Gapon. Vallandatud töölised pöörasid koosoleku poole, et see neid kaitseks. Koosolek otsustas vallandatud tööliste abiks olla. Nõuti — vallandatud töölised

olgu tööle tagasi võetud. Tehase direktioon ei täitnud seda nõudmist. Puhkes lahti streik, mis läks üle ka teistesse tehastesse. 9. jaanuariks tõusis Peterburis streikijate arv 150 tuhandeni.

Papp Gapon, kes oli liikumise eesotsas, püüdis alguses konflikti rahulikult teel lahendada, kuid hulkade pealekäimisel oli sunnitud väljaastumiseks nõustuma. Ta viis töölised palvega tsaari juurde, kes neid pidi kui isa ära kuulama ja nende palved täitma. Gapon mõtles selle väljaastumiseга tõsta tsaari autoriteeti rahva ees.

Kuid tsaarivalitsus, nähes, et tema agent Gapon läks liiga kaugele, võttis tarvitusele „vastavad“ abinõud. Ja kui Putilovi tehase töölised Gaponiga eesotsas tulid Narva väravate juurde, võttis neid vastu püsside kogupauk. Samuti lasti

hulgad maha Lossiplatsil, Troitski sillal ja mujal.

Tööliste mahalaskmist 9. jaanuaril hakati ajaloos „veriseks pühapäevaks“ nimetama.

9. jaanuar oli revolutsiooni alguseks Venemaal. 1905. aasta võitlejad olid Oktoobri kangelaslikkudeks eelkäijateks, tööliiklasi asja eest võitlejateks, sotsialismi eest võitlejateks.

Au langenutele, kes revolutsioonilikult võitlesid tsarismi vastu!

Au langenutele — 9. jaanuari mahalaskmise ohvritele!

Elagu Lenini-Stalini suur partei, kes organiseeris ja juhtis tööraha võitlust kolmes revolutsioonis!

Elagu meie rahvas, kes oma partei ja suure juhi seltsimees Stalini juhatusel ehitab sotsialistlikku ühiskonda!

Julie Siner

Mälestus 1905. aastast

Valge lumehärm kattis puud, mille latvadel veerev talipäike oma viimaste kiirtega mängis. Veel paistab ta kui suur kuldratas puude vahelt ja kaob siis aegamisi silmapiirilt.

Vaikus. Korstnatest tõusevad suitsusambad otse üles ja langevad kõrges lillarookas õhuruumis laiali. Mäeveerul Tagaküla talus oli veel kiiret talitamist näha. Ühes talus keeras noor tütarlaps kaevuvõllast, et ämbrit veega üles saada. On ju täna jõulu laupäev. Sellepärast vajavad Tagaküla elanikud täna palju vett. Täna käidi saunas, keedeti õlut, küüriti valgeid laudpõrandaid ja veeti vett talli loomadele ka homseks valmis.

Homme kallis püha.

Tütarlaps, kes kaevu juures askeldab, on kehvalt rietatud. Kehakatteks on tal lühike kasukajupp ja omakootud sinililla seelik, mis kuni põlvedeni üles tõstetud, jalas on vanad saapapead, mis suured kui lootsikud tema väikeste jalgade jaoks. Halli räti alt, mis kukla taha seotud, tungib jonnakalt välja valge juuksesalk. Ta põskedel lõkendab terve noorusepuna ja kõik ta liigutused on kerged ja järsud. See on rikka Lindri talu teenijatüdruk Elli. Ta tõstis ämbri raketele, puhus sooja hingeõhku kätele.

— Viimane täis, — ütleb ta poolvaljusti, rahuloldavalt endas naeratades. Sidus lahtiläänud räti kõvemini kinni, ja kadus kelgu ja veetoooriga aeda puude vahele, kus tee talli juurde viis.

Siin ootasid teda ta hoolealused.

Elli kallas toobrist vee tõrde, kus soe vesi sees oli, ja kandis siis sealt küna-desse. Andis heinu loomadele ette, viskas kuivad õjed alla. Siis tõmbas kelgu tühja toobriga ukse eest kõrvale katuse alla, keeras talliukse lukku ja jooksis toa juurde.

Ukse ees tuli talle peremees jõulukuusega vastu.

— Elli, oled sa nüüd loomade talitamisega valmis?

— Jah, valmis.

— Siis lähed täna veel Koeru, viid ämma ja lapsed kirikusse. Ma rakendan hobuse kohe ree ette.

— Eks ma siis lähe, — vastas Elli ja astus üle läve tupp. Toas juba oodati teda. Lapsed olid riides. Ämm pani saapaelu kinni. Lõkendava ahju ees laua peal keeras perenaine sepikupätse ja seadis jõuluvorste pannile.

— Elli, võta sõõ tükk leiba ära, pärast sõõd õhtust. Ei ole enam aega — peate kohe minema.

Elli lõikas viilaka leiva pealt, kastis laual oleva silgusoolvee sisse, rüüpas kruusist kalja peale. Sealjuures tulid tal vägisi meelde aidas olevad võipütid ja süldikausid. Kord julges ta ühest poolikust pütist omale leiva peale võid määrida. Kuid kui valus oli kuulda perenaise sõnu:

— Kas silk-leib enam ei maitse, et juba võipüti kallale lähed. — Nüüd talvel Lindri rahvas lõunat ei söö, sest kunagi ei näe seda Elli. Elli sõõb pererahvaga ühes ainult pühapäevahommikul, mil ka perele pekki ja kartuleid praetakse.

Vähe aja pärast oli Elli kirikuriides.

Lambanahkne kasukas omakoetud riidega seljas, kummisaapad jalas, must vilane rät peas, läks ta kambrist välja. Hobune oli juba rakkas. Peremees sidus reele veel korvi peale, ja lapsed ronisid reele. Elli aitas ämma ka reele, kattis jalad sooja nahktekiga, kohendas õlekubu omale istme alla, tõmbas ohjad pingule, ja sõit algas.

Sõitjad jõudsid Koeru, kui üleval kellatornis kell juba lõi, mis mütsudes paukus. Vanad inimesed teadsid rääkida, et muiste olnud nõid, kes Koeru kiriku kellade heli maa sisse matnud, kuid kellal oli lihtsalt lõhe sees. Elli ajas endi hobuse ritta teiste kõrvale, sidus lasipuu külge kinni. Siis aitas lapsed ja ämma tekkidest välja.

— Minge antvärgi pinki, — ütles ta neile. Peitis siis tekid istekoti alla ja läks ka kiriku. Ta jäi ühe kooriposti najale seisma. Sel silmapilgul kostsid õpetaja Halleri valjult öeldud sõnad, mis üle kiriku rõkkasid:

Au olgu jumalale kõrges,

maa peal rahu ja inimestel hea meel.

Igal jõuluõhtul olid need sõnad Ellile kõlanud pühalikult, kuid täna nad nagu oleksid reostanud Elli paremaid tundmusi... Ta vaatab üksisilmi Halleri poole. Vastik tunne täidab ta hinge. Elli nagu on nii vihane, et ämm seda märkab ja teda varukast tõmbab:

— Elli, miks sa issameiet ei lugenud?

Elli laseb pea alla ja huuled hakkavad masinlikult sosistama: „Issa meie...“

Jälle kostavad Halleri sõnad: „Vaata, ma kuulutan teile suurt rõõmu...“

„Suurt rõõmu“ kõlas Elli kõrvus võõralt. Ta silmi ette kerkis pilt mõõdunud nädalast, kui ta peremehega Jõemetsast heina-koormatega siit Koerust läbi sõitis, ja nägi, mis ta vere tarretas ja mis ta kunagi elus ei või unustada. Siin kiriku ees platsil seisis peksupink. Selle peale tiriti peksmiseks paljastatud selgadega naiste-

rahvaid. Üks noor rase naine tiriti esimesena peksupingile. Ta keeras enda esimeste hoopide all selja peale ja siis peksjad soldatid ei tahtnud teda enam lüüa. Kuid järsku kostab ülemuse käsk: — Peksu jatkata!

Elli ei suuda vaadata. Ta kuuleb hoopisid, kisa, kuid millega see lõppes, ta ei tea. Halleri sõnad peletavad ta mõtted laiali, kui see, käsi üleval hoides, kogudust „õnnistab“. Kogudus laulab „Õnnista ja hoia...“

Aegamisi tühjeneb kirik. Väljas on inimesed väikeste salkadena hobuste juures koos. Elli trehvb silm ka oma naabrimehi — Metsa Andrest ja Matsi Marti. Mardi hobune oli just Elli hobuse kõrval ja mehed olid elavas jutujamises.

— Täna on jälle mehi Pritsimajasse toodud, — ütles Andres.

— Kuulsin, et olla Piibe ja Preedi mehed, — vastas Mart ja võttis heinavõrgu hobuse eest ning viskas selle reele, ise jäi ühe põlvega ree najale seisma.

— Piibe ja Preedi mehed? — küsis Elli tase, kui ei usuks ta kuulnud sõnu.

— Jah, Piibe ja Preedi mehed, — vastas Andres. — Ehk on ka sinu tuttavaid?

— Ei tea, — vastas Elli ja imelik aimdus valdas ta südant.

Sel silmapilgul tuli aia tagant Halleri kogu nähtavale, kes otse Pritsimaja poole tõttas.

— Läheb pihtima, „jumalaarmu“ andma...

— Noh, nüüd on siis nende meeste päevad loetud!...

Mart vabastas hobuse lasipuust. Elli keeras oma hobusega neile järgi ja sõitsid ühes kodu poole. Mehed vaikisid. Elli ei kuulnud ämma ega laste vadistamist. Ta süda oli raske, nagu lasuks seal suur kivi.

Umbes neli kilomeetrit Koerust kauge- mal kostsid järsku püssipaugud.

Just kui tagaajajate eest põgenedes kiirustasid mehed sõitu, keerasid suurelt maanteelt kõrvale metsatee peale ja kuulda oli ainult regede kriuksumist ja hobuste puristamist. Et meestest mitte maha jääda, sundis Elli Kõrvi kiiremini jooksma. Ellil kloppis süda nagu vasaraga sees.

Tuppa astudes unustasid kõik peale Elli teepealse hirmu. Keset tuba oli pikk küünaldega ilustatud kuusk, mille ümber lapsed rõõmuga keksima hakkasid. Laual oli pats sepikut, vorsti ja seapraad.

Täna nii hea maitsev toit, aga Ellil see alla ei lähe. Ta peas kumisevad veel püssipaugud ja sõnad: Piibe ja Preedi mehed. Siis pilku kuuse peale heites tulevad talle

pisarad silmi. Ta teadis, et täna mustas pimedas rehetoas kaks väikest venda vaatavad väikese suitseva lambitulukese peale. Neil ei ole jõuluid. Ta teab, et haige ema valu pärast süngis hoigab. Ellil ei ole ka täna jõuluid...

Teisel hommikul, jõulu esimesel pühal, talitas ta loomad vara hommikul ära. Juba kell kaheksa oli ta tallis kõigega valmis. Perenaise küsimuse peale, miks ta täna nii ruttab, vastas Elli:

— Ma tahan täna jälle Koeru minna.

— Koeru! — kordab imestanult perenaine.

— Mis sinna siis jälle lähed? Käisid ju alles eila õhtul. Täna õnne, et terve nahaga koju said! — Ja kes siis lõuna loomi söödab?

— Ma tulen ennem koju, — vastas Elli.

— Noh, siiski pead veel veidike ootama, ma keedan kohvi.

— Ma söön niisama ilma kohvita, — vastas Elli ja võttis kapist õhtul järele jäänud toitu.

Mõne minuti pärast oli ta juba metsavahel teel. Alati nii palju rõõmu pakkuv looduseilu metsas ei mõjunud täna ta peale. Mida ligemale ta Koerule jõudis, seda valjumalt tundis ta oma südamelööki. Ta püüdis mõtteid kõrvale juhtida. Ta mäletas ilusat suurt punast õuna, mille Ruudi temale Metsa Andresega sügisel saatis.

Juba paistis Koeru tõmp torn. Eemalt nägi Elli inimestekogu aia ääres. Ta kitsustas sammu. Vaat juba on ta kirikuplatsil. Ta poeb rahva vahelt aia lähemale. Järsku näeb ta verist lund.

— Kuhu nad viidi? — küsib Elli kõrval üks eideke.

— Seal! — näitab keegi käega kabeli poole.

Elli ruttab kabelt juurde. Kabeliuks oli lukus, sisse kedagi ei lasta. Inimesed vaatavad läbi klaasukse ja läbi akende kabelisse. Elli poeb teiste vahelt ukse ligemale. Siin näeb ta vanaldast naisterahvast uksepiida najal nutmas.

See on Ruudi ema. Ta kivineb. Kõik on selge...

— Siis tõesti tema?

Ta vaatab läbi klaasukse kabelisse ja karjatades langeb ta Ruudi ema najale. Nad nutavad mõlemad ja teised juuresseisjad nutavad nendega ühes.

Kabelis olid õhtul maha lastud Piibe ja Preedi mehed. Nad olid topitud kirstudesse samade veriste riietega. Ruudi kirst oli nii väike, et jalad üle otsa välja jäid.

Valusaid ohkeid ja kättemaksu tütusi kuulsid sel päeval Koeru jäätanud kabelimüürid.

Lahtisest kirikuuksest kostus aga laul:

Oh võtkem jumalat
suust, südamest nüüd kiita...

Elli jooksis kui meeletu tulnud teed mööda tagasi. Tee peal tuli talle karistus-salk vastu. Nende vahel tundis ta kinni-seotud kätega meest.

See oli kooliõpetaja Uuring, keda ka viidi Pritsimajja...

Siin teed mööda üksi minnes ei jõudnud Elli enam oma valu maha suruda. Ta andis oma pisaratele voli ja nuttis valjusti...

Alatud äraandjad ja Oktoobrirevolutsiooni väejooksikud

Pole kasuta meelde tuletada Sinovjevi ja Kamenevi ülalpidamist 1917. aastal, kui enamlaste partei Lenini ja Stalini juhtimisel ette valmistas Oktoobri sotsialistliku revolutsiooni võitu

Esimeses „Kirjas kaugelt“, mis oli kirjutatud kohe peale veebruarirevolutsiooni, kirjutab Lenin: „Imperialistliku sõja poolt sünnitatud esimene revolutsioon puhkes lahti. Kindlasti ei jää see esimene revolutsioon viimaseks...“ Ja Lenin märkis ära proletariaadi partei taktika gentaalse plaani.

„...Töölised, teie olete näidanud proletariaadi, rahva kangelaslikkuse imesid kodusõjas tsarismi vastu, teie peate näitama ka proletariaadi ja üldrahvalise organiseerimise imesid, et oma võitu ette valmistada revolutsiooni teisel järgul,“ — kirjutab Lenin samas kirjas. Töölisklassi võidu ettevalmis-

tamine, üleminek kodanlik-demokraatlikult revolutsioonilt sotsialistlikule revolutsioonile — niisugune on ülesanne, mida Lenin gentaalselt vormuleeris.

Partei koondus selle Lenini programmi ümber. Töölisklassi eesotsas teostas partei järjekindlalt seda Lenini plaani, kindlustas Oktoobri sotsialistliku revolutsiooni võitu ja proletariaadi diktatuuri maksmapanekut.

Sinovjev ja Kamenev astusid välja Lenini plaani vastu. Nad kinnitasid laimavalt, et hulkade organiseerimine võitlusele proletariaadi diktatuuril eest olla õnnemäng.

Lenini-Stalini taktikat, mida terve partei vastu võttis ja läbi viis, hulkade valdamise ja võiduka sotsialistliku revolutsiooni vaimus kasvatamise taktikat, kodanliste ja väikekodanliste parteide isolee-

rimise ja hulkade nende mõju alt vabastamise taktikat nimetasid Sinovjev ja Kamenev lõhetegemise taktikaks, revolutsiooni võitute hukkamise taktikaks. Selle asemel soovitasid Sinovjev ja Kamenev venestamist pahempoolse kodanluse ja väikekodanluse parteidega, vähemlaste ja es-eridega, ühise väerinna taktikat kodanlise demokraatia alusel. Lühidalt öeldes: Sinovjev ja Kamenev soovitasid vastukaaluks Leninile-Stalinile peatama jääda ja hanguda revolutsiooni kodanlis-demokraatlikul järgul.

„Mis puutub seltsimees Lenini üldisesse skeemi, siis see on meile vastuvõtmatu, kuna ta lähtub kodanlik-demokraatliku revolutsiooni lõpuleviiduks tunnistamisest ja on arvestatud selle revolutsiooni viivitamatule übersündimisele sotsialistlikuks revolutsiooniks.“ Nii teatas Kamenev teisel päeval peale Lenini kuulsate aprillikuu teeside avaldamise. Sinovjev ja Kamenev pidasid pöörast võitlust Lenini plaani vastu tervel Oktoobriviidu ettevalmistuse vältel.

Toome mõned faktid:

Partei aprillikuu konverentsil, kus toimus partei otsustav mobiliseerimine, astus Kamenev välja kaasaruandega Lenini vastu, kaitsedes liberaalse kodanluse vaateid. Rida Skandinaavia sotsialiste tegi ettepaneku Stokholmis kokku kutsuda rahvusvahelist sotsialistlikku konverentsi eesmärgiga „survet avaldada“ sõdivate maade valitsuste peale sõja kiiremaks lõpetamiseks. Sinna kogunesid oportunistid, vähemlased, sotsiaal-imperialistid. Sellepärast ütles partei keskkomitee Lenini ettepanekul otsustavalt lahti sellest konverentsist osavõtmisest. Kamenev nimetas siiski Ülevenemaalise Kesktäidesaatekomitee istangul seda kavatsetavat koosolekut „proletariaadi võitluse lipuku imperialismi vastu“ ja sõdis ühes vähemlaste ja es-eridega Lenini ja partei vastu delegaatide saatmise eest konverentsile.

Oktoobrirevolutsiooni saatust otsustaval Keskkomitee istangul hääletasid streigimurdjad Sinovjev ja Kamenev ülestõusu vastu. See kõige tähtsam ajalooline otsus sai vastu võetud Sinovjevi ja Kamenevi pöörasel vastuseismisel.

Samal ajal võttis Keskkomitee vastu otsuse, milles Sinovjeville ja Kamenevile ära keelati avalik väljaastumine selle otsuse vastu. Vaatamata otsekohele keelule trükkisid Sinovjev ja Kamenev viivitamata teadaande Lenini ja partei vastu ajalehes „Novaja Shisnja“, mis kodanlusega käsikäes läks. Seal andsid nad kodanlusele ära Keskkomitee salajase otsuse sõjariistus ülestõusust, tehes sellega parteile ja töölisklassile suure kahju.

„Kamenev ja Sinovjev *andsid ära* (Lenini allakriipsutus. *Toim.*) Rodsjankole ja Kerenskile oma partei keskkomitee otsuse sõjariistus ülestõusu kohta ja vaenlase eest sõjariistus ülestõusu ettevalmistuse ja sõjariistus ülestõusu aja varjamise kohta. See on fakt. Mingisuguste vigurdamistega ei saa seda fakti ümber lükata. Kaks Keskkomitee liiget keeltpeksva valega kapitalistide ees *andsid* nendele *ära* (Lenini allakriipsutus. *Toim.*) töölise otsuse. Vastus selle peale võib ja peab olema ainult üks — Keskkomitee viivitamata otsus: *tunnistades Sinovjevi ja Kamenevi väljaastumise mitteparteilises ajakirjanduses täielikult streigimurdlikuks, heidab Keskkomitee mõlemad parteist välja.*“

Sinovjevi ja Kamenevi alatu äraandmine ei jäänud tagajärjeta. 24. oktoobril, määratud ülestõusu tähtaja eelpäeval, pidas Kerenski eelparlamentis verejanulise kõne, milles tule ja mõõgaga ähvardas enamlasti hävitada. Ajutise valitsuse sõjaväed saadeti samal ööl enamlaste keskkohi ja ajalehetöötusi vallutama.

Kui Piiteri töölise hulgas Lenini-Stalini partei juhtimisel Oktoobriviidustest tormi jooksid kodan-

lis-mõisnikulise võimu kantsidele ja oma diktatuuri kindlustasid, siis istusid Sinovjev ja Kamenev moonavooris, kui sõjariistus ülestõusu väejooksikud ja otsekoheled äraandjad. „*Selles seisabki nende mõlema isiku (s. i. Sinovjevi ja Kamenevi) mõelduta alatus ja täielik äraandlikkus, et nad streikijate plaani kapitalistidele ära andsid,*“ kirjutas Lenin kirjas partei Keskkomiteele.

Sellega ei lõppenud aga veel kaugeltki Sinovjevi ja Kamenevi äraandlik võitlus partei ja võiduka revolutsiooni vastu. Ta kestis raugemata jõuga edasi juba teisel päeval peale Oktoobriviidu. Tööliskulude kangelasliku võitlusega, partei juhtimisel oli võim kätte võidetud. Selleasemel, et viivitamata oma saatuslikku viga tunnistada ja teda partei ridades, Lenini juhtimise all parandada, pannes kõik jõud selle uue, tööliste ja talurahva verrega kätte võidetud võimu kindlustamisele ja tugevamaks tegemisele, kõige selle asemel streigimurdjad ja väejooksikud Sinovjev ja Kamenev soovitasid ja nõudsid aktiivselt... selle võimu andmist kodanluse kätte.

Peale pööret püüdsid vähemlased ja es-erid revolutsiooni võitu hävitada uue revolutsioonilise valitsuse asemel, mille eesotsas seisis Lenin, niinimetatud „ühtse sotsialistliku võimu“ loomise teel, mille koosseisu oleksid kuulunud kõik niinimetatud sotsialistlikud parteid.

Nad nõudsid kõigi sotsialistlike parteide kokkulepet. Niisuguse kokkuleppe ja ühtse valitsuse loomise eeltingimuseks seadsid vähemlased ja es-erid üles nõudmised: täielik sõjariistade äravõtmine enamlastelt, sõjariistus võitluse lõpetamine, sõja-revolutsioonilise komitee laialisaatmine, enamlaste sõjariistus jõudude andmine kokkulepliku linnanõukogu korraldusse, enamuse kindlustamine vähemlastele ja es-eridele uues valitsuse koosseisus ja kõigepealt nõudmine — Lenin kõrvaldada valitsuse esimehe kohalt. Pole vaja tõendada, et nende nõudmistest kokkuvõtte tähendas alles kättevõidetud seisukohtade andmist klassivaenlaste kätte. Sinovjev ja Kamenev võitlesid Lenini ja partei vastu niisuguse valitsuse loomise eest.

Kui Keskkomitee Lenini ettepanekul otsuse vastu võttis nende parteidega lõpetada läbirääkimisi, mida Lenin käsis mitte kui eesmärki, vaid ainult kui „sõjalise tegevuse diplomaatilist varjamist“, siis andsid Sinovjev ja Kamenev ühes grupi oma parempoolsete pooldajatega teadaande oma lahkumisest partei keskkomitee koosseisust. See oli väejooksikluse ja äraandmise edaspidine samm. Kamenev, Sinovjevi täielikul toetusel, seadis ülevenemaalise kesktäidesaatekomitee istangul enamlaste lennilikule resolutsioonile vastu oma resolutsiooni, mille eest hääletasid mõned väikekodanlikud parteid.

Partel, juhitud Lenini ja Stalini poolt, ei annud järele mingisugusele streigimurdjate grupikese ultimatiivsele nõudmisele. Vastuseks Sinovjevi, Kamenevi ja teiste nõudmisele avaldas partei keskkomitee üleskutsu tervele parteile ja kogu töörahvale, milles räägiti:

„Las häbenevad kõik kergeusklikud, kõik kõhklejad, kõik kahtlejad, kõik, kes on lasknud endid hirmutada kodanluse poolt või heidutada tema otsekoheste või kaudsete abiliste kisast. Petrogradi, Moskva ja teiste kohtade töölise ja soldatide hulkades pole kahtluse varjugi. Meie partei seisab üksmeelselt ja kindlalt, nagu üks mees nõukogude võimu valvel, kogu töörahva huvide valvel.“

Lenini nõudel kõrvaldati Sinovjev ja Kamenev parteilistest juhtimisest ja igasugusest partei tööst. Kamenev kutsuti ära ülevenemaalise kesktäidesaatekomitee esimehe kohalt, tema asemele asus J.M. Sverdlov.

Ühistest bankettidest ja armastusesuudlustest Kamenevi poolt Atshinski kaupmeestega peale veebruarirevolutsiooni, tervitusetelegrammist troonipärijale Mihail Romanovile, mida Kamenev saatis, kuni häbistava väejuoksikluseni ja otsekoheise äraandmise niidumiseni, kätteviidetud võimu äraandmise nõudmiseni, kokkulepliku kõõgini vähemlaste ja es-eridega, milles nii häbistavalt tegutses Sinovjev — niisugune on Sinovjevi ja Kamenevi tee ja osa 1917. aastal.

Lenin ei rääkinud mitte muidu, et Kamenevi ja

Sinovjevi vead 1917. aastal pole mitte juhuslikud. Terve nende streigimurdjate pärasinegi tee on täis äraandmisi. Sinovjevi parteivastase grupi jäänuste kolmkordaneetud kätega on kistud meie ridadest seltsimees Kirov. See sinovjevluuse kontrevolutsioonilik jäänus, elajalikus vihas partei ja töölisklassi vastu, löi sidemed piiritaguse valgekaartilusega, kes alles novembris avalikult ajalehes „Sa Rossiju“ (ilmub Belgradis) üles kutsus juhtide tapmisele, eriti seltsimees Kirovi tapmisele.

(K.-h. „Pravda“.)

Meie peame tundma emasid, kes ise võidelnud ja töölisklassile annavad paremaid võitlejaid

Minu elulugu

Sündisin 1872. aastal Eestis, Järva maakonnas, Ambla kihelkonnas, Kereneri mõisa moonaka tütre. Hiljem töötas isa raudteel ja viimaks võttis Tapa mõisast kuendiku koha, mille rent tuli peamiselt tööga tasuda.

Rendimaksu kohustuste hulka käis ka mõisalaudast sõnniku vedamine ja laialilaotamine. Viimast tööd pidin mina 13—14 aasta vanuselt tegema, sest emal oli väike laps ja kodune talitus, mille kõrval veel oma põllulapil töötas.

Sõnnikut pidi kätega peeneks näppima ja ühetasaselt põllule raputama; et kusa-gile vahet ei jääks, mille tõttu ma seda tööd kunagi ühe päevaga ära teha ei jõudnud. Töötasin kuni päike alla veeres, ka ehavalgus kustus ja öine pimedus takistas tööd. Kodu oli kaugel. Heitsin väsinult põllule, — sõnnikuhunnik täitis padja aset. Koiduvalgel lasin käed jälle kiiresti käia, kuni normi olin mõisa põllul täitnud. Ka viljakoristuse ajal saatsin ööd mõisa põllul rukkiahakkides ja viljakärbiste all mööda.

Olin 16-aastane, kui isa suri. Mõis müüs meie loomad ja majakraami ära ja meid tõstis majast välja. Siis sõitsin linna, hakkasin majateenijaks. Sain rubla kuus palka. 18-aastaselt läksin mehele. Mees töötas vabrikus ja mina juhuslistel töödel.

1903. aastal algas minu elus uus ajajärk. Mäletan seda õhtut, kui mees töölt koju tulles minult punast lipsu küsis.

— Mis sa sellega teed?

— Ma lähen tööliste koosolekule. Vikimaja all on vahid väljas. Punasest lipsust tuntakse ära, et oma on ja juhata-takse kohale, — seletas ta minu küsimuse peale.

Mõne minutiga oli mul lips valmis ja ta läks.

Sellest õhtust saadik rääkis mees mulle koosolekul käsitatud küsimustest, tööliste nõudmistest, millest ma suurt huvi tundsin. Mõne aja pärast hakkasin ka mina tööliste koosolekutest osa võtma ja seal selgus mulle, mis töölise ja tema perekonna ülesanne on. Ma hakkasin aktiivselt tegutsema. 1905. aastal aitasid mulle lendlehtede laialilaotamisel kaasa ka kolm vanemat poega, kes 12, 11 ja 10 a. vanused olid. Vahipostil olevad „võmmid“ ei pannud väikseid poisikesi tähele, ja sellepärast läks neil lendlehtede kleepimine plankudele edukamalt kui minul.

Sama aasta sügisel, 16. oktoobril, kogusid töölisel Lausmani heinamaale kokku, kus otsustati turuplatsile minna koosolekut pidama, arvates, et ega seal käidavas kohas soldatid laskma ei hakka.

Ma olin mehega ühes. Enne turuplatsile minekut läksin koju rinnalast toitma ja sealt läksin koosolekule. Suure Tartumaanteel turu lähedal jooksid inimesed teatega vastu, et turul on laskmine olnud. Sl. Müller tuli oma raskelt haavatud mehega vastu, keda pooleldi õlal kandis. Ise oli ta jalast haavatud.

Süda ei saanud rahu, läksin turule vaatama. Surnud olid juba ära korjatud, kuna verd ja lihatükke oli turuplats täis.

Seda pilti vaadates oli tunne, nagu oleks keegi tangidega südant pigistanud. Öhtul kodus lapsi vaadates töötasin neist kasvatada töölisteklassile uued võitlejad, kes seltsimeeste eest kätte maksavad ja töölisteklassi võidule viivad.

Ürikerteris oli tegutsemine piiratud. Kogusime kopikad kokku, seltsimehed aitasid öhtuti kivimurrust kive murda ja ehitasime Ülemiste mäele väikese maja, kus politsei poolt tagaetud seltsimehed peavarju leidsid ja seal koosolekuid võisid pidada.

1911. aastal suri vanem poeg kõhutõppe. Järele jäi neli poega ja üks tütar. Viimane ei jäänud oma tegevusega vendadest maha. Igalpool oli ta oma suudete järel ülesannete täitmisel abiks.

1917. aastal oktoobris punakaardi organiseerimisel astusid kolm poega (üks sõitis suvel Venemaale) punakaarti. (Vanem poeg kukkus 1916. aasta sügisel, politsei eest ära joostes, kivimurru auku, külmetas ja jäi tiisikusse, kuid selle peale vaatamata oli, püss käes, teistega ühes.)

Oleksin 'se püssi kätte võtnud ja hulka läinud, kuid mind tõrjuti õrnalt eemale, öeldes: „Meil on väike öde, kes sinu abi vajab, meie oleme ka sinu eest väljas.“

1918. aastal sakslaste sissetulekul saatsin nad neljakesi vaenlase vastu. Valter¹⁾ — Keilasse ja teised kolm jäeti linna korda pidama. Valter jäi kohe tulelinile, kuna Arnold laevaga Petrogradi sõitis ja sealt väerinnale läks, kus kolmas juba ennem oli. Mees ja noorem poeg jäid koju.

Sama aasta suvel sõitis Viktor Kingissepp Eestisse ja hakkas põranda alt töölistriidu koondama. Sügisel sakslaste väljaminekul astusid Eesti härrad võimu juurde, kes hakkasid töölisti kägistama ja surusid meie partei töö sügavale põranda alla.

1919. aasta esimesel oktoobril arreteeriti mind ühes mehega. Kahe kuu pärast vabastati mees ja mind vahetati pantvangina Venemaale. Seal sain kuulda, et Valter haavatuna Viiburi poolel haigemajas lebab. Läksin otsima. Haigepalatis ringi vaadates ei näinud teda. Äkki kuuludus akna juurest voodist nõrk hää: „Ema! Kust sina siia said?“

Pauline Juhkum

Pika vaatamise järgi tundsin hüüdnas Valteri ära, kes raske haiguse järel oli otsa lõpnud.

1920. aasta mai-pühade ajal olin oma kolme pojaga jälle ühes, aga juba tööraha riigis. Siin töötasin Eesti internaadis. Süda valutab haige poja ja väikese tütre pärast, kes Eestisse maha jäid, kellede pärast ka pojad rahutud olid. Meie ühine otsus oli, et mina nende juurde tagasi sõidan.

1920. aasta oktoobris opteerisin end Eestisse. Haige poeg oli 7. septembril ära surnud. Viie pojast oli mul järel veel kolm.

Eestis olin 10 kuud kaitsepolitsei valve all, kuid selle peale vaatamata algasin tegevust.

Seltsimehed said korteri. Tööliste põrandaalusele tööle ja võitlusele aitas kaasa ka minu väike tütar, kes osavalt oskas pakkidega politseinikkude vahelt tähelepanematult läbi hiilida.

Nii tegutsesime kuni 1924. aasta esimese detsembrini, mil Eesti kodanlus ve-

¹⁾ Andekas proletaarne kirjanik, kes suri suvel 1934. aastal.

riselt maha surus eesti töörahva kangelasliku ülestõusu.

Peale selle oli võimata sinna jääda. Sõitsin perekonnaga ühes NSV Liitu. Vanem ja noorem poeg jäid Rahumäele puhkama...

Möödunud aastal 29. juunil seisin oma kolmanda poja Valteri hauakünkal. Vali põrandaalune võitlus Eestis ja kodusõja

väerindadel olid murdnud minu andekama poja ja parema revolutsionääri tervise.

Kui välus ka ei ole neid kaotada, kuid siiski olen õnnelik, et suutsin töölisema kohuseid täita ja kasvatada energilisi tööliklassi eesrinnavõitlejaid, kelledest ühiskonnal mälestus ei kustu.

Pauline Juhkum.

Oma võidud oleme saavutanud selle tõttu, et oleme käinud kindlalt ja kõikumatult teed mööda, mida näidanud meile meie partei looja, meie geniaalne õpetaja Lenin.

Oma võidud oleme saavutanud selle tõttu, et peale Lenini surma meie partei etteotsa asus ja kõikumatult viib meie maad ühelt võidult teisele Lenini suur kaasvõitleja, meie partei juht ja õpetaja, kogu töötava inimkonna armastatud sõber, seltsimees Stalin.

(L. Kaganovitsh.)

Naiskolhoosnikud Leningradi oblasti IV kongressi presiidiumis.

Leningr. oblasti IV kongressi eesti naisdelegaadid Lääda raioonist: sl. Madi — Klim Voroschilovi nim. kolhoosist, sl. Kusma — Marti nim. kolhoosist ja sl. Allermann — „Naistöölise ja naiskolhoosniku“ redaktor.

Leningradi oblasti IV kongressi delegaadid räägivad

Klim Voroschilovi nim. kolhoosist, Lääda raioonist, naiskolhoosnik seltsiline Madi räägib:

Olen esimest korda elus suures linnas ja sellepärast on mul nii suured muljed, et ei tea, kuidas neid väljendada. Siin on nii palju suurt, revolutsioonilist, ilusat... Suur liikumine, rahvahulgad... kuid ma ei tunne hirmu ja vaatamata sellele, et siin on nii mitmesugused rahvused, kes räägivad oma keeltele, ma tunnen, et olen selle hiiglasuure pere liige, et meie kõik ühiselt ehitame ühte suurt ehitust — sotsialismi.

Ma olen uhke, et olen juba sellel suurel kongressil, ja mulle näib, et ma oleksin nagu alati olnud ühes seltsilistega, kes on sila kokku sõitnud meie uue elu küsimusi arutama.

Ma olen Klim Voroschilovi nimelise kolhoosi karjakasvatuse brigadiir.

Meie kolhoosi on mitu korda premeeri-

tud ja ta läheb kiirete sammudega jõukale elule.

Meil on alaline kasv karjanduses. Kolhoos on mehaniseeritud, meil on 49 mitmesugust põllumajanduse masinat. Meil kolhoosis on oma arstiabi punkt, kaks lastesõime ja kool. Meie kolhoos täitis kõik riigikohustused õigel ajal ja peale selle andis veel 50 tonni kartuleid Leningradi töölistele. Riigile müüs 12 tonni leiba ja 2.400 liitrit piima.

1934. aastal mina töötasin 430 tööpäeva. Minu töö on vastutav — mul on 330 sarvloomu ja 98 siga. Mina hoolitsen nende eest suure armastusega. Kuid nüüd, peale kongressi, kui ma koju sõidan, hakkavad veel suurema armastuse ja vastutusega tööle, sest et ainult siin sain ma aru, kui suur on meie sotsialistlik ehitus ja et minu töö on ka osa sellest suurest tööst.

Ma tahan kõik teha, et olla esimene lööklane nõukogude IV kongressi otsuste täitmisel.

Kõik mis ma siin nägin, kuulsin, ja üle elasin, tahan mina üle anda meie kolhoosnikkudele, kes mind siia valisid. Ma kardan ainult, et mul puuduvad sõnad kõigi nende suurte üleelamiste ja mõtete väljenduseks, mis ma siit sain.

Elagu Nõukogude valitsus ja meie kõikide töötavate rahvuste suur isamaa!

Elagu meie kallis ja suur juht sm. Stalin!

Volossovo raiooni „Sturmi“ kolhoosi esinaine seltsiline Sander räägib:

Seltsimees Struppe rääkis Nõukogude Liidu ja meie Leningradi oblasti edusammudest.

Jah, tõesti, meil on need edusammud. Ma võin seda tõendada oma kolhoosi ko-

gemustel, kus töötan juba 3 aastat. Selle aja vältel on meie kolhoosi külvipind kasvanud rohkem kui 100 protsenti ja samapalju on kasvanud karjandus.

Sel aastal meie täitsime kevadise külvihoohtöö tähtajaks. Selle omadus oli hea. Meie koristasime vilja ilma kaotusteta ja see mõjus kolhoosnikkude tööpäevadele. Esimeses järjekorras meie täitsime riigi ees kohustused seemne- ja kinnitusfondide alal. Peale selle võisid kolhoosnikud ära müüa vabad ülejäägid. Sel aastal meie saime sissetulekute jaotusel 4,5 kg tööpäeva peale.

Kolhoosnikud on arusaamisele tulnud, et tee, mida näitab neile partei ja meie juht seltsimees Stalin, on ainuke õige tee.

Leningradi eesti lastemaja

V. Kingissepa nim. E. T. Haridusmaja naisaktiivi koosolekul kohustati meid, kolme naiseltsilist, tutvunema eesti lastemaja korruga, laste elu ja nende puudustega. Selle kohustuse võtsime heameelega vastu, sest teame, et selles lastemajas kasvavad ka eesti revolutsionääride lapsed.

Saabusime Vassiilisaarele.

Madalast hoovivärvast, mis nagu mudilaste jaoks tehtud, sisse minnes, jõuame võrdlemisi väiksele hoovile, mida piiravad

kõrvalt suure majamüraka Mäe-instituudi seinad ja tagantpoolt väikesed kõrvalehitused.

Lastemaja, — väikene puust ehitus — on seestpoolt kodune ja meeldiv. Uste ja akende ees väljaõmmeldud kardinaid — laste oma käsitöö, niisama ka linate laudadel. Avatud udest, mis viivad magamistuppa, vaatavad vastu lumivalgete patjadega voodid. Lapsed (neid on 52) tunnevad endid täiesti koduselt. Neil on kolm

Leningradi eesti lastemaja spordiring.

kasvatajat, peale selle spordiringi ja lauringi juhataja. Ömblust ja käsitööd õpetab sl. Peterson, kes on ühtlasi riideladuhoidja. Peale selle on veel lastemajas ka saapategemise ja -paranduse töökoda, kus lapsed osava juhataja juhatusel töötavad. Ringidest oleks veel nimetada näiteringi ja kirjanduse sõprade ringi. Kõigis neis ringides töötavad lapsed huvi järele. Tööd teevad kõik lapsed ühesuguse huviga. Töötundidest ei puudu kunagi ükski laps.

Distipliin on hea. Praegune juhataja ja kasvataja seltsiline Kiillaspea vastab oma ülesannetele täiesti.

Puudusteks võiks nimetada spordiharrastuse abinõude puudumist (põle liuraudu ega suuski), väiksematel on vähe mänguasju, suurematel puuduvad õppeabinõud

(gloobus, maakaardid jne), ka toolidest on suur puudus.

Nende puuduste kõrvaldamiseks organiseerivad Eesti Haridusmajas naisseltsilised pidu lastemaja toetuseks.

Pidu toimitakse veebruari lõpul.

Juhataja kaebas, et eesti organisatsioonid on siiasaadik vähe lastemajast huvitatud olnud.

Niisugune nähtus ei tohi enam edasi kesta. Meie peame endi lastemajas (Leningradis on see ainus) looma niisugused tingimused, et need lapsed võiksid kasvada ja areneda meie suure maa väärilisteks kodanikkudeks, teadlikkudeks leninlasteks, kellele võime usaldada meie suure töö — sotsialismi ehituse.

E. Oonel.

KARJAKASVATUS

Kuidas vasikaid haiguste eest hoida

Vasikad, niisama kui teised noorloomad, võivad jääda rahiiti. Ehk küll surevus selle haiguse tagajärjel ei ole suur, kuid ta on kardetav sellepärast, et rahiidis vasikad jäävad tihti nakkushaigusesse.

Rahiidi põhjuseks on tihtilugu toidu puudus ehk vitamiinide puudus vasikate toidus. Vitamiine näituseks on kalarasvas, munakollases, piimas, värsketes juurviljades, värskes heinas, iseäranis kaunviljades. Vitamiinide puuduse tagajärjel tekib haigus, näiteks inimestel skorbuut.

Rahiit võib vasikatel tekkida ka valguse puudusel, niiskusest ja lämbunud õhust laudas, väikese ruumi tõttu, kus on vasikal liikumine takistatud. Seda võib tekitada ka lubjapuudus toidus lehma tiinuse ja vasika toitmise ajal.

Rahiidi ajal jäävad vasika kondid pehmeteks, paenduvad ja lähevad kõveraks. See oleneb sellest, et kontides on vähe lupja. Rahiiti põdevatel vasikatel on söögiisu halb ja kõht on lahti. Tihti rahiiti põdevad vasikad imevad teineteisel saba, kõrvu ja muid asju, iseäranis mis on kusega koos.

Mõnikord sünnivad vasikad rahiidi haigusega. Sarnased vasikad on väga nõrgad ja ei suuda kaua iseseisvalt üles tõusta. Jalule tõstetud rahiidis vasikas liigub vaevaga, kõigub jalgadel, tihti komistab ja heidab ruttu pikali. Nendel on jalad

kõverad ja vahel ka selg. Jalgadel liikmete kohal on tunda väikest paistetust. Hingamine on takistatud, korisev.

Rahiidi haigus on pikaline. Hoolika talituse ja söötmise juures võib haigust parandada, kuid korratul söötmisel võib haigus lõppeda surmaga.

Raskelt väljenduv rahiit on pahatihti nakkushaiguste tekkimise põhjuseks.

Rahiidi vastu võidelda tuleb vasika ja tiine lehma õige toitmise ja talitusega. Vasikate arstimine peab olema loomaaarsti juhatusel.

Peale nende kahe mittenakkushaiguste võib vasikatel olla veel teisi haigusi, näiteks: kopsupõletik, mitmesugused vigastused, haavad. Need haigused nõrgestavad vasikat ja aitavad nakkushaiguste tekkimisele kaasa. Eeskujuliku talituse ja toitmise juures seda haigust tuleb harva ette.

Valge kõhutõbi

Kõige kardetavam, ühes sellega ka kõige laialisem vasikate haigus on valge kõhutõbi.

Sündinud vasikad harilikult esimestel päevadel (1—3. päeval), vahest ka mõne tunni pärast peale sündimist jäävad sellesse haigusesse. Juhtub ka, et nad hiljem haigeks jäävad (5—8. päeval). Haigus ilmub harilikult talvel ehk varakeva-

del, s. o. ajal, mil vasikad asuvad laudas. Suvel, kui loomad karjas on, tuleb seda haigust harva ette.

Valgesse kõhutõppe jäävad vasikad pisielukate, niinimetatud soolikate kepikete läbi. Pimedas, mustuses ja niiskuses signevad need pisielukad rutem. Päikesevalgusel ja kuivas puhtas ruumis hävinevad nad. Korralikul toitmisel ja talitusel on looma organism täiesti terve ja tugev ja sellepärast ei jää loom haigeks, olgugi et pisielukad ühes toiduga loomale maku satuvad.

Tervete ja tugevate vasikate maomahl suretab valge kõhutõve pisielukad. Kui vasika organism on nõrgestatud külmetamise, alaväärtusliku toidu ja pimedas, musta ning niiske ruumi tõttu, siis pisielukad hakkavad soolikates ruttu signema ja tungivad soolika nõrkadest seintest läbi veriga. Vasikas jääb raskesti haigeks ja sureb. Nõrga looma organismis nakkushaigus suureneb. Lõpuks võib haigus nakata tervetele ja tugevatele vasikatele. Nakkav valge kõhutõbi tekib samasugustel tingimustel kui mittenakkavad haigused. Haigeks jäänud vasikad ei joo enam piima, seisavad kurva segase vaatega ühe koha peal, ehk lamavad põrandal.

Väljaheide muutub kohe esimesel haiguse päeval vedelaks, haisevaks, vahutavaks, hallvalget värvi (sellepärast nimetatakse seda haigust valgeks kõhutõveks). Väljaheites on tihti piimatükid ja verebakesed, mis värvivad seda punakaks. Saba ja päraku ümbrus on väljaheitest mustad.

Haiguse algul vasikas väljakäimisel väitab tugevasti, haiguse lõpul tuleb väljaheide peaaegu vahetpidamata joana. Vasikas aegamööda nõrgeneb, silmad langevad auku, mõnikord tilgub sülg. Keel on kaetud kleepiva limaga; karv tõuseb püsti, nahk on külm, kaetud higiga, millel vastik hais. Kui loom väga kõhnaks ja nõrgaks jääb, siis sureb. Keha temperatuur haiguse algul tõuseb 0,5—1°, kuid enne surma temperatuur langeb isegi alla normaalse (tervetel vasikatel harilikul tingimusel keha temperatuur kõigub 38 kuni 39,5°). Haigus kestab harilikult 2—3 päeva ja tihti lõpeb surmaga.

Lõpnud vasika lahtilõikamisel on näha, et mao ja soolikate sisemine (ila) kate on kohati helepunast värvi, ülestursunud ja kaetud paksu ilakatega. Mitmes kohas selle peal on näha täpillisi ja triibulisi veriseid haavu ja pisikesi paisekesi.

Soolikates on haisevad väljaheidete tüki kollakat-halli värvi, segatud ilaga ja

gaasimullikestega. Südame peal, vahest ka teiste organite peal tuleb ette peenikesi täpillisi veriseid haavu.

Kui majapidamises on vasikate massiline haigeksjäämine, eelpoolnimetatud tundemärkidega, siis võib kindlasti arvata, et see on valge kõhutõbi. Kuid täpselt haiguse äramääramiseks ja tekkimise põhjuste kindlakstegemiseks on tarvis põhjalikku uurimistööd. Selleks saadetakse bakterioloogilistesse laboratooriumidesse kas vasikate terved kehad ehk üksikute organite osad.

Paratüüf

Teine vasikate laialdane haigus on paratüüf.

Tekib samasugustel põhjustel kui valge kõhutõbi. Mida halvemini vasikate kasvatuse sisse on seatud, seda suurem on vasikate surevus.

See nakkus satub majapidamisse kas haigete vasikate või lehmade läbi. Kuid vahest

Eeskujulik hoolitsus noorlooma eest.

Sergejevi nimelise kolhoosi piima-kaubafermis (Tshudovo raioon, Spassko-Polistje külanõukogu) on ehitatud soe laut 20 vasikale. Vasikad on lehmadest ära eraldatud.

Pildil: Vasika toitmine ema piimaga.

on need loomad haiguse edasikandjad sellepärast, et paratüüfuse pisielukad jäävad lehma kehasse sellest ajast, kui ta vasikana haige oli. Need pisielukad harilikult on lehma sapipõies ja ilmuvad ühes väljaheitega.

Mida halvem on loomade eest hoolitsemine, mida mustem on ruum ja toitmise abinõud, seda enam pisilasi, seda enam nakkust on karta. Mida puhtam udar, panged, käterätt, seda vähem satub pisilasi piimasse. Nakkus võib lehmalt sattuda vasikale mitte ainult piima läbi, vaid põhust, talitaja kätelt, kus võivad pisilased olla. Lehmadel nakanud paratüüfi juures haigestuvad raskesti ja hukuvad ainult need vasikad, kes sündides on nõrgad ning halva toitmise tõttu nõrgaks jäänud.

Raskesti põdenud paratüüfi vasikad leitavad tugevamat nakkust kui paratüüfi põdenud lehmad. Haige vasikas on kardetav tervetele ja teda tuleb kohe eraldada. Ta esimestel haiguse päevadel eraldab väljaheitega ja isegi süljega palju paratüüfi pisilasi. Sellepärast tuleb kohe haige loom tervetest eraldada. Mida mustem ruum, mida enam vasikaid on ühes väikeses laudas, seda enam kogub nakkust ja seda kergemini antakse haigus edasi tervetele.

Üle kahe kuu vanused vasikad jäävad paratüüfi võrdlemisi harva, sest et nende organism on vastupidavam. Võib juhtuda, et paratüüfi jäävad vanemad vasikad ja isegi lehmad, mis sünnib külmetuse, halva toidu j. m. tagajärjel, kuid see juhtub harva. Paratüüfi nakkus, sattudes suu läbi soolikatesse, laguneb seal ruttu laiali kehasse ja algab seal oma mürgitavat tegevust.

Haigeks jäänud vasikad on nõrgad, rusutud meeleolus, enamasti on maas pikali. Haiguse algul söövad ja joovad innukalt piima. Keha temperatuur tõuseb kuni 41°-ni ja isegi enam. Esiteks on kõhu kinni olek ja pärast ilmub kerge kõhu lahtiolek. Väljaheide kõhu lahtiolekul on määrdetaoline, kollast värvi, vahest ka vere vöötidega. Ninast ja silmist tilgub limane vesine vedelik. Karvad on takerdunud, vastiku haisuga, mis tuletab meelde

kuse haisu. Kauakestva haiguse puhul ilmub ka kõha. Mõnikord tulevad krambid ehk loom hakkab ringi käima.

Kergema haiguse puhul vasikad paranevad 4—8 päeva pärast, kuid raskemal puhul haigus kestab kuni 3 nädalani, isegi mitme kuuni. Peale haigust vasikas võib jääda kauaks ajaks kiduraks. Seda juhtub iseäranis siis, kui paratüüfiga ühel ajal on veel ussid. Korralikul hoolitsemisel ja heal toitmisel võivad need kidurad vasikad aasta ehk poolteise pärast täiesti paraneda. Korralikul toitmisel paljud lõpevad. Usside vastu rohitsemisel saavad terveks enne need vasikad, kel ühel ajal kõhutõvega olid ka ussid. Ussid peab välja arstima veterinaararst.

Vasika lahtilõikamisel võib märgata suuri muudatusi maos ja soolikates. Nende limanahk on punakat värvi, paksus sooles on nahk kaetud kollaka krobeda korruga.

Limfa-sõlmed kõhu ja rinnakoopas on suurenenud (pähkli suurune). Tähelepanelikul vaatlemisel võib maksa peal näha hallkollaseid nõelapea suuruseid täpikesi. Kopsude haigestumisel paratüüfi tagajärjel tihenend kopsu haiged osad on punakat liha värvi. Tükike tihenend kopsu vees vajub põhja (terve kops ujub vees). Vigastatud kopsu pind on tihti valkjaskollaste terasuuruste täpikestega kaetud. Terava paratüüfuse ajal (3—5 päeva) on sisemistel organitel (neerud, maks, põrn) näha väikest verevalgumist.

Kohapeal paratüüfi ära määrata on kurnis raske. Seda võib teha bakterioloogilistes laboratooriumides uurimise teel. Uurimisele saadetakse kas üksikud organid ehk lõpud vasika keha.

Kuidas paratüüfi arstida, see on selge juba paratüüfi tekkimise põhjuste kirjeldamisest.

Kõikide nende haiguste puhul tuleb pöörata loomaarsti poole, kuid esimene abi nakkavate kõhuhaiguste puhul on samane nagu mittenakkava kõhutõve juures, millest juhatused on meie ajakirja eelmises numbris. P. J.

Kasulikke näpunäiteid

Kuidas märgi jalanõusid kuivatada

Märgi jalanõusid ei tohi kunagi pliidi peale kuivama panna, sest et nahk kuivab seal ebatasaselt ja läheb sellepärast kõvaks. Kõige parem on märgi saapaid täita soendatud kaertega. Nii kuivavad saapad tasaselt. Kui saapad on väga märjad, siis tuleb kaeru mitu korda vahetada. Kui ei ole kaeru, siis võib võtta vanad sukad, toppida neisse kõvasti heina, soojaks ajada ja saabastesse toppida. Kõvaks kuivanud jalanõud kastetakse veega märjaks, kuivatatakse kaertega ja määratakse rasvaga. Kõige parem on muidugi saapad liistu peale tõmmata.

Klaaside karastamine

Nagu teada, lõhkevad tihtilugu klaasid ilma mingisuguse välise põhjusega. Suuremal määral on selle põhjuseks temperatuuri järsk vahetus, näiteks kui külma klaasi kallatakse keeva vett või ümberpöörduvalt. Et sellest hoiduda, võib klaasid karastada. Selleks võetakse klaasid, mähitakse õlgedesse ja pannakse kastruli, mis täidetakse toasoojuse veega ja pannakse pliidile, et pikkamööda keema ajada. Nii keedetakse klaase 5—6 tundi, siis võetakse tulelt, kaetakse sooja riidega (vana tekk või kasukas), et vesi jahtuks võimalikult pikemalt ja tasasemalt.

Kui vee temperatuur võrdub toa temperatuurile, on klaasid täiesti karastatud ja kannatavad välja külma ja keeva vee vaheldust.

Kuidas kergemini pead pesta

Et kergemini pead puhtaks pesta ja loputamiseks vähem vett kulutada, ei tule kunagi pead ja juukseid otse seebitükiga hõõruda. Selleks võetagu pesukaussi natuke sooja vett, hõõrutagu seepi käe peale nii, et vesi vahule tõuseb. Selle vahuga pestagu pea ja juuksed hoolsasti läbi. Siis on palju kergem juukseid loputada. Paljud panevad loputamise vette äädikat. See on väga paha, sest juuksed kuivavad selle tagajärjel liiga kuivaks ja hakkavad purunema. Väga kasulik on pead pesta toore kanamunaga. Muna valatakse peo peale välja, hõõrutakse sellega peanahka ja loputatakse siis kohe puhtaks.

Äädikat ja soodat võib tarvitada ainult sel juhul, kui juuksed on väga rasvased.

Toiduretsepte

Kaerajahukoogid

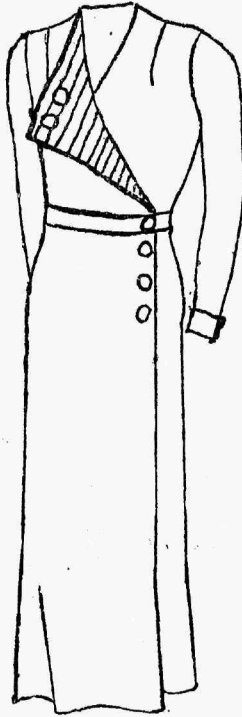
100 gr võid, 4 muna, 1 klaas peensusrut, 400 gr kaerajahu, 1/2 teelusikat soola. See segu hästi ära hõõruda ja rasva või võiga äramääritud panni peale panna. Küpsutada kuumas ahjus.

Värske piim

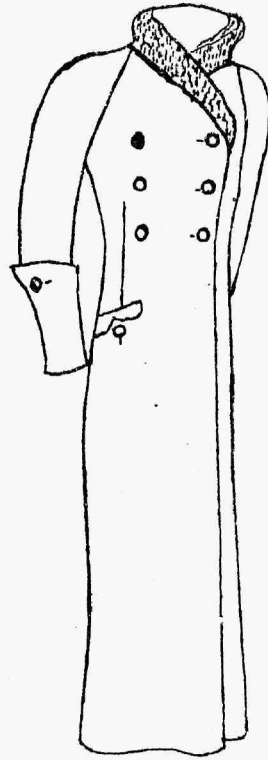
Esimene värske piim panna nõuga kuuma ahju ja kui see kokku on läinud, siis üheks minutiks kuuma soolasesse vette lasta. Välja võtta ja lasta ära jahtuda, lõigata sõrmepaksused ühesarnased tükid, need kasta äraklopitud munasse ja keerata riivitud valge leiva ehk jahu sees ringi, siis praadida pannil või sees mõlemad pooled pruuniks.

1

2

3

Moed:

1. Kleit kahest riidest.
2. Kleit kodusest riidest.
3. Kevadpalit kerge vati peal.

„РАБОТНИЦА И КОЛХОЗНИЦА“ № 1 (68)

Ежемесячный журнал на эстонском языке.

№00384

Издательское Товарищество Иностраных Рабочих в СССР, Ленинград, Апраксин переулок № 2.
Välismaatöölisite Kirjastusühisus NSV Liidus, Leningrad, Apraksini põikuliits № 2.

Hind 30 kop.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR